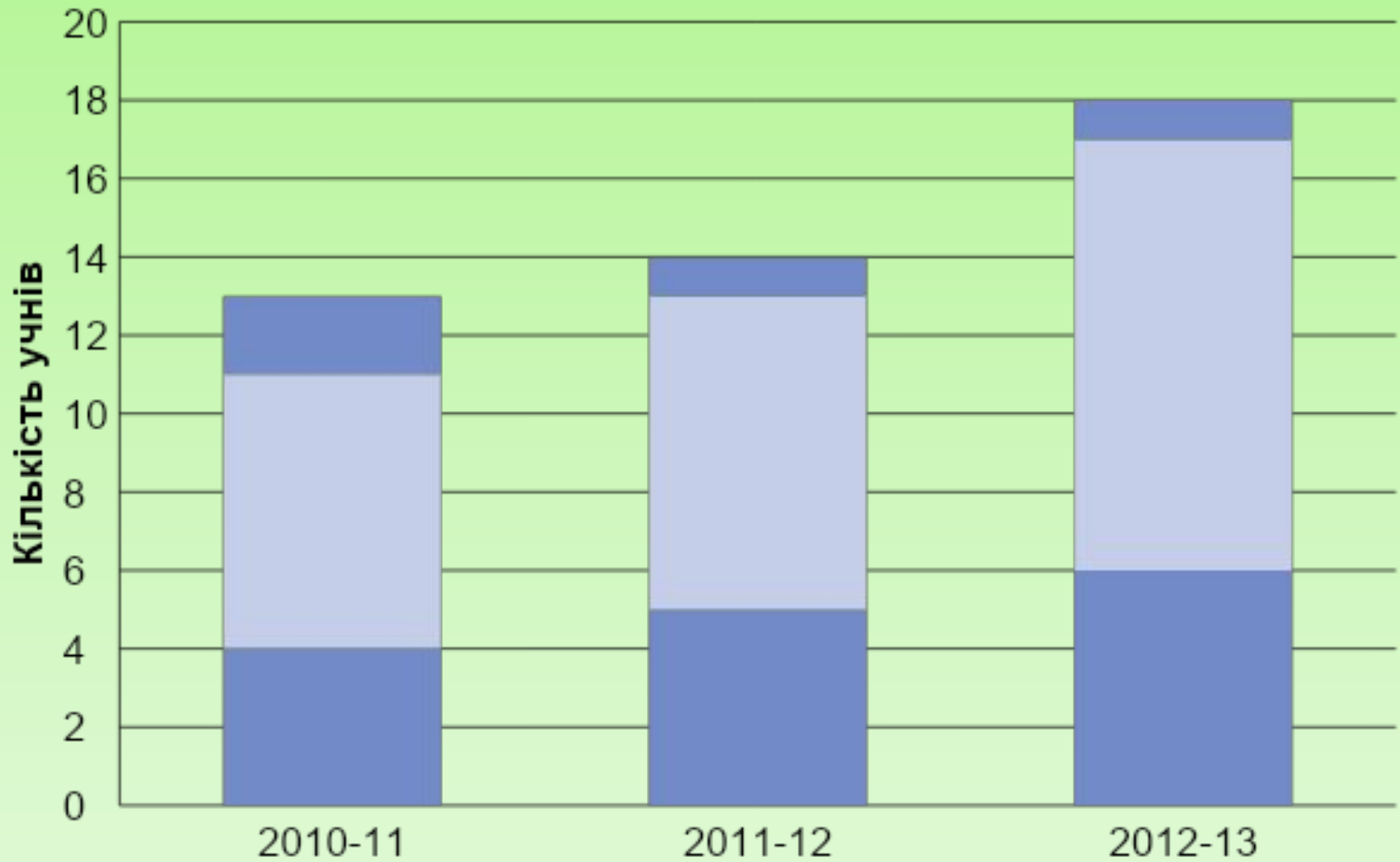


# «Застосування нормативно- правових актів під час аналізу юридичних ситуацій»

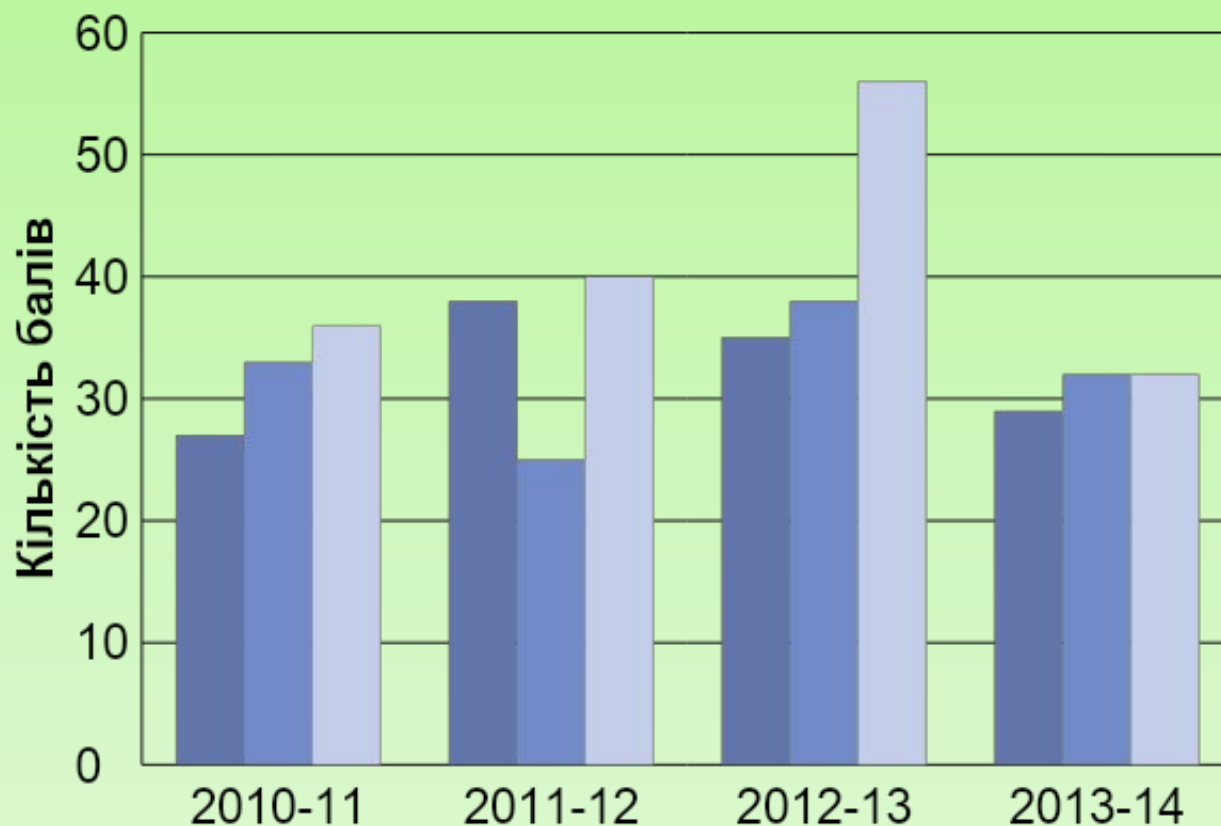


*Дослідження Деміракі Т.В.  
вчителя правознавства  
Кіровської ЗОШ І-ІІІ ступенів  
Миколаївської районної ради*

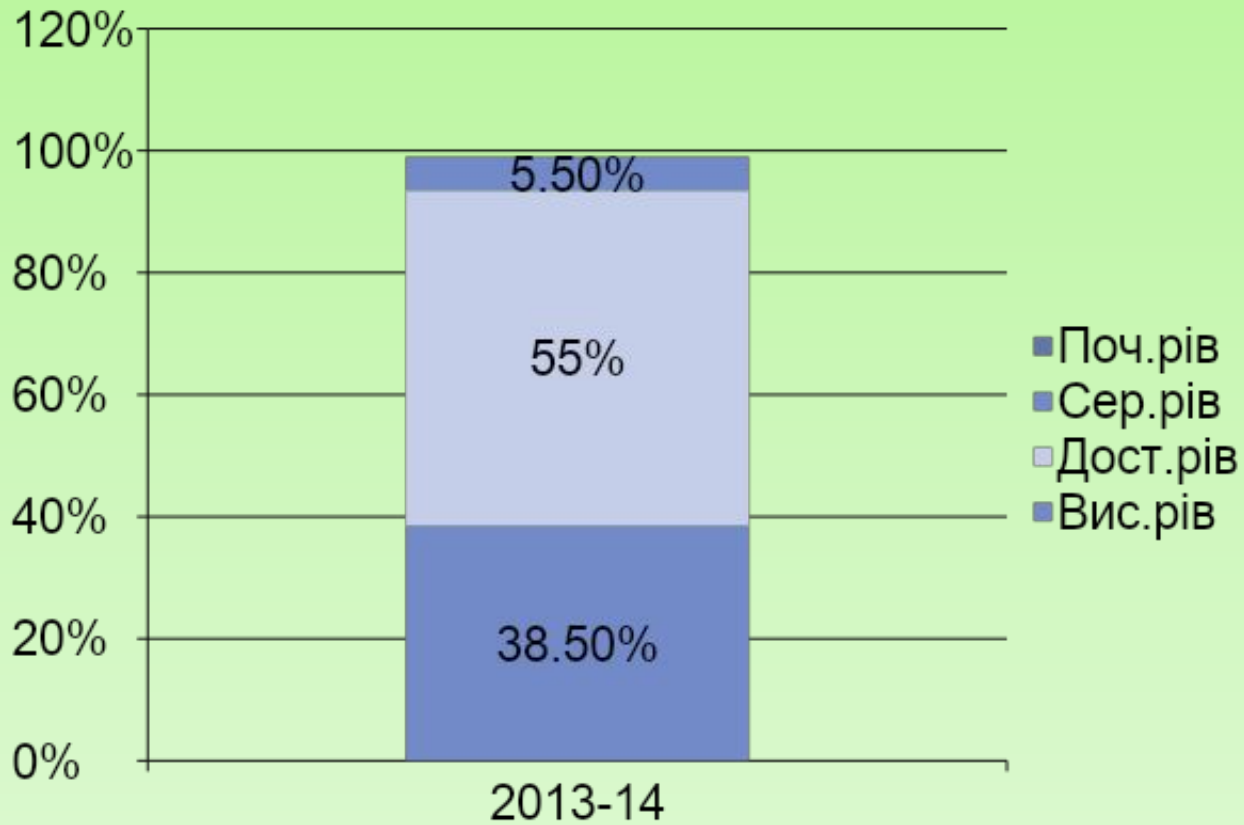
# Навчальні досягнення учнів з правознавства



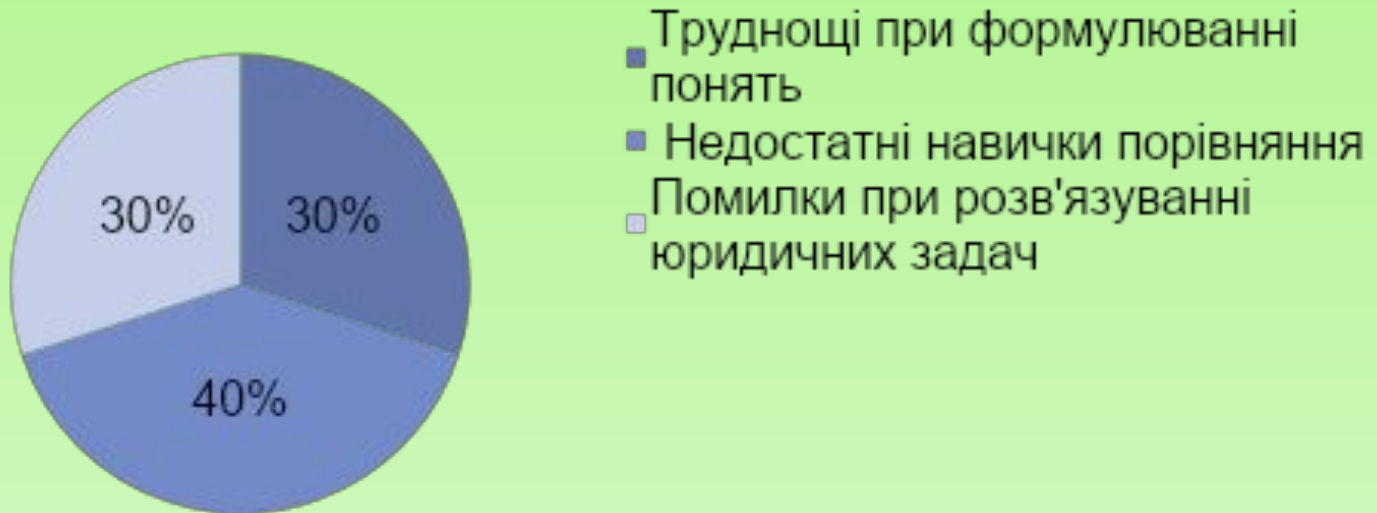
# Результативність участі учнів Кіровської ЗОШ I-III ступенів в учнівській олімпіаді з правознавства



# Результати контрольної роботи з правознавства у 9 - 10 класах



## Типові недоліки виконання завдань моніторингового дослідження



- у 30% учнів виникли труднощі при формулюванні визначення понять, що пов'язано з недостатнім розвитком мовленнєвих здібностей та слабким понятійним апаратом;
- 40% школярів слабо володіють навичками порівняння, не вміють робити необхідні висновки, недостатнім є розуміння практичного застосування набутих знань з правознавства; у багатьох відповідях спостерігається їх частковість;
- 30% учнів не вміють розв'язувати юридичні задачі та правові ситуації керуючись нормами права, тобто у конкретних життєвих ситуаціях вони не зможуть застосувати свої знання;

## Опрацьовано досвід:

- **Мирнінко І. Г.** методиста лабораторії методики суспільствознавчих дисциплін Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, вчителя Миколаївського морського ліцею ім. проф. М. Александрова
- **Корсун М. А.** вчителя вищої категорії, вчителя методиста, вчителя історії та правознавства Першої української гімназії ім. М. Аркаса
- **Запорожець О.В.**, вчителя методиста, вчителя Кривобалківської ЗОШ I- III ступенів, Миколаївського району.

## Розгляд ситуацій:

1. Громадянин К. перейшов вулицю коли загорілось зелене світло світлофору.



2. Громадянка В. заскочила до автобуса в останню мить і сплачувати за проїздом не поспішала.



# Ознаки правопорушення

Протиправність  
(порушення норм права)

Вина  
(умисел чи необережність)

Шкода  
(Фізична, матеріальна, моральна)

Діяння  
(дія чи бездіяльність)

Караність  
(юридична відповідальність за скоєне)



## *Задача №1*

20 січня 2006 року о 16.30 у дворі будинку № 14 по вул. Комарова громадянин Н. розпив пляшку алкогольного напою разом з неповнолітнім М., який проживає з ним по сусідству, в результаті чого неповнолітній, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння почав чіплятися до перехожих громадян і висловлюватись на їхню адресу нецензурними словами. Свідком цієї ситуації був двірник, який і викликав дільничного інспектора міліції.

***Здійсніть правовий аналіз ситуації.***

# Алгоритм вирішення ситуативних задач

1. У даному випадку мають місце ... ( конституційно -, адміністративно -, цивільно-, кримінально-, дисциплінарно-, сімейно-)-*правові відносини, а саме відносини з приводу* ... (порушення права, вчинення адміністративного проступку, визнання правочину недійсним, вчинення злочину, застосування дисциплінарного стягнення, розірвання шлюбу)
2. *Цей випадок регулюється нормами* ... (конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального, трудового, сімейного) *права*
3. *Нормативною базою для його правового регулювання є* ... (Конституція України, Кодекс Адміністративного Судочинства, Кодекс України про Адміністративні Правопорушення, Цивільний Кодекс України, Кримінальний Кодекс України, Кодекс Законів про Працю України, Сімейний Кодекс України)

# Правопорушення

Суб'єкт

Фізична особа

Юридична особа

Суб'єктивна сторона

Вина

Мотив

Мета

Умисел

Необережність

Прямий

Непрямий

Протиправна самовпевненість

Протиправна недбалість

Об'єкт

Матеріальні блага

Нематеріальні блага

Об'єктивна сторона

Протиправні діяння

Шкідливий результат

Причинно-наслідковий зв'язок між діянням та результатом

## *Витяги з КУпАП.*

### **Стаття 173. Дрібне хуліганство**

Дрібне хуліганство, тобто нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян, - тягне за собою накладення штрафу від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

### **Стаття 178. Розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді**

Розпивання пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв на вулицях, у закритих спортивних спорудах, у скверах, парках, у всіх видах громадського транспорту (включаючи транспорт міжнародного сполучення) та в інших заборонених законом місцях, ...або поява в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль, - тягне за собою попередження або накладення штрафу від одного до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

### **Стаття 180. Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння**

Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння батьками неповнолітнього, особами, які їх замінюють, або іншими особами - тягне за собою накладення штрафу від шести до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

### **Стаття 184. Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей**

Ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей - тягне за собою попередження або накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

.....

Вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачена цим Кодексом, -

тягне за собою накладення штрафу від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

**Визначте ступінь вини спираючись на  
схему та витяги з нормативно-  
правових актів!**



## *Відповідь до задачі №1*

У даному випадку має місце протиправне діяння громадян Н. та М., а саме правові відносини з приводу вчинення адміністративного правопорушення. Цей випадок регулюється нормами адміністративного права. Нормативною базою для його правового регулювання є Кодекс України про Адміністративні Правопорушення.

Громадянин Н. здійснив правопорушення – залучив неповнолітнього до вживання спиртних напоїв у громадському місці. За таке правопорушення передбачено адміністративну відповідальність. Вина громадянина Н. є прямим умислом, тому він буде притягнутий до відповідальності за ст.ст.178,180 КУпАП.

Неповнолітній М. нецензурною лайкою порушив громадський порядок, за що передбачено адміністративну відповідальність його батьків за ст.184 КУпАП та його самого, якщо він досяг 16-ти річного віку (неповна дієздатність) за ст.ст.173,178 КУпАП.



## Задача №2

19 липня 1998 року приблизно о 23 годині до чергового Ш. біля складу ТОВ "Прогрес" підійшли громадяни П. та М., які перебували у нетверезому стані, і стали просити, щоб їм дали зерна. Сторож їм відмовив, а коли почав обходити територію зерноскладу, то побачив, що з однієї купи відібрано частину зерна і є сліди проникнення у склад.

П. та М. реалізували зерно та отримали від продажу 350 грн.

**Кваліфікуйте дії П. та М., використовуючи алгоритм відповіді, опорну схему та витяги з нормативно-правових актів**



# Злочини проти власності

**Крадіжка** (ст. 185 КК України) - таємне викрадення чужого майна, поєднане з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище.

**Грабіж** (ст. 186 КК України) - відкрите викрадення чужого майна, поєднане з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або з погрозою застосування такого

насильства, .

**Розбій** (ст. 187 КК України) - напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства



## Витяг із ККУ

### Стаття 185. Крадіжка

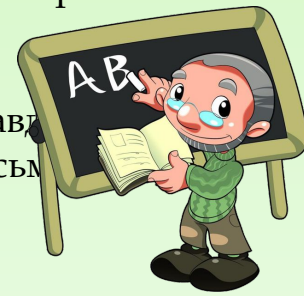
1. Таємне викрадення чужого майна (крадіжка) - карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від вісімдесяти до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або позбавленням волі на строк до трьох років.
2. Крадіжка, вчинена повторно або за попередньою змовою групою осіб, - карається арештом на строк від трьох до шести місяців або обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.
3. Крадіжка, поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище або що завдала значної шкоди потерпілому, - карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років.
4. Крадіжка, вчинена у великих розмірах, - карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.
5. Крадіжка, вчинена в особливо великих розмірах або організованою групою, - карається позбавленням волі на строк від семи до дванадцяти років з конфіскацією майна.

### Стаття 186. Грабіж

1. Відкрите викрадення чужого майна (грабіж) - карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або позбавленням волі на строк до чотирьох років.

.....

3. Грабіж, поєднаний з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище або що завдало значної шкоди потерпілому, - карається позбавленням волі на строк від чотирьох до восьми років.



## ***Відповідь до задачі №2***

Громадяни П. та М. вчинили злочин, передбачений п. 3 ст. 186. Грабіж (Таємне викрадення чужого майна з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище або що завдало значної шкоди потерпілому). Хоча розмір викраденого і незначний, кримінальна відповідальність настає завдяки кваліфікуючій ознаки цього злочину – проникнення до сховища, що підвищує суспільну небезпеку вчиненого. Дані дії караються позбавленням волі на строк від трьох до шести років. Об'єктом даного злочину є право власності.

Предметом – викрадене зерно.

Об'єктивна сторона – дії, направлені на викрадення майна з проникненням у склад.

Суб'єкти злочину – П. та М.

Суб'єктивна сторона - прямий умисел - особи усвідомлювали небезпечність своїх дій і бажали настання їх наслідків.



## *Робота в групах*

1. Визначте ступінь вини учасників правових ситуацій.
2. Вкажіть склад правопорушення, якщо діяння є правопорушенням.
3. З'ясуйте вид відповідальності за скоєне?



## **Група №1**

22 січня 2008 року Вадим, дізнавшись про те, що Оксана має інформацію про раніше скоєний ним розбій і має намір повідомити правоохоронні органи про цей злочин, позбавив її життя.

*Дайте кваліфікацію діянням Вадима. Охарактеризуйте склад правопорушення.*

### **Розв'язок задачі №1**

У даному випадку мають місце ... кримінально-правові відносини, а саме відносини з приводу ... вчинення злочину

Цей випадок регулюється нормами ... кримінального права

Нормативною базою для його правового регулювання є Кримінальний Кодекс України

Дії Вадима слід кваліфікувати, як вбивство(ст.115 ККУ)

Суб'єкт злочину – фізична особа Вадим

## **Група №2**

Громадянин К. увечері намагався проникнути в чужий автомобіль, але не встиг цього зробити, бо спрацювала автосигналізація і він з переляку втік. Власник автомобіля наздогнав невідомого, затримав і викликав міліцію. Адвокат затриманого вимагає його звільнення, бо проникнення в автомобіль не відбулося. Власник автомобіля не згоден з цим: якби не сигналізація, вважає він, то його власності було б завдано шкоди.

*Хто правий? Кваліфікуйте дії громадянина К.*

### **Розв'язок задачі №2**

У даному випадку мають місце ... кримінально-правові відносини, а саме відносини з приводу ... вчинення злочину

Цей випадок регулюється нормами ... кримінального права

Нормативною базою для його правового регулювання є Кримінальний Кодекс України

Власник правий, бо Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. передбачає покарання за нездійсненні наміри (звичайно, за умови, що доведено: наміри скоїти злочин мали місце). Кримінальна відповідальність за готування до злочину і замах на злочин настає відповідно за ст. 14 або ст. 15 та статтею Особливої частини Кримінального кодексу України, яка передбачає відповідальність за закінчений злочин.

Суб'єкт злочину – фізична, осудна особа – громадянин К.

Суб'єктивна сторона – прямий умисел проникнути в автомобіль

### **Група №3**

20-річний Шпак та 17-річний Лебедь відпочивали у міському парку. Незабаром на алеї з'явилась 16 річна Шмалько. Побачивши дівчину, хулігани розпочали нецензурно висловлюватися в її адресу. Після цього Шпак наказав Лебедю взяти залізний прут та вбити Шмалько. Лебедь схватив за руки Шмалько та розпочав силоміць бити її залізним прутом по голові. Коли дівчина знепритомніла та впала на дорогу, Лебедь вигукнув Шпаку: «Вона така живуча! Я більше не можу її бити!» та побіг до найближчої аптеки. Шмалько залишилась живою.

*Кваліфікуйте дії Шпака та Лебеда.*

### **Розв'язок задачі №3**

У даному випадку мають місце ... *кримінально-правові відносини*, а саме відносини з приводу ... вчинення злочину

Цей випадок регулюється нормами ... кримінального права

Нормативною базою для його правового регулювання є Кримінальний Кодекс України

Кваліфікація дій Шпака

1. Дії Шпака слід класифікувати як незакінчений замах на умисне вбивство, вчинене групою осіб (ч.3 ст.15 КК України, ст.115 КК України (детальна класифікація залежить від обставин справи), ч.1 ст.28 КК України)

Об'єкт злочину - життя Шмалько

Об'єктивна сторона злочину - суспільно небезпечні дії, які виявились у наказі Лебедю взяти залізний прут та вбити Шмалько

Суб'єкт злочину - 20-річний Шпак

Суб'єктивна сторона - прямий умисел

2. У діях Шпака незакінчений замах на вбивство Шмалько - особа з причин, що не залежали від її волі, не вчинила усіх дій, які вважала необхідними для доведення злочину до кінця

3. Дії Шпака додатково слід класифікувати як втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність (ч.1 ст. 304 КК України)

Класифікація дій Лебеда

У діях Лебеда присутня добровільна відмова від умисного вбивства. Добровільною відмовою є остаточне припинення особою за своєю волею готування до злочину або замаху на злочин, якщо при цьому вона усвідомлювала можливість доведення злочину до кінця. Лебедь добровільно, остаточно та своєчасно відмовився від вбивства Шмалько. При цьому, Лебедь міг іншим способом вбити Шмалько, не обмежуючись при цьому залізним прутом, однак свої дії припинив.

Особа, яка добровільно відмовилася від доведення злочину до кінця, підлягає кримінальній відповідальності лише в тому разі, якщо фактично вчинене нею діяння містить склад іншого злочину. Тому дії Лебеда слід кваліфікувати за відповідною статтею КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за умисні тілесні ушкодження (їх ступінь у задачі не визначено).

При призначенні покарання слід враховувати обставини, які пом'якшують покарання - вчинення злочину неповнолітнім та той факт, що Лебедь побіг до аптеки для придбання ліків для надання допомоги Шмалько.

## *Алгоритм вирішення юридичних задач з цивільного права*

1. Якою галуззю права регулюються ці відносини, яка нормативно-правова база існує із цього питання?
2. Проаналізувати ознаки правопорушення.
3. З'ясувати, який вид дієздатності у суб'єктів правовідносин та обсяг їх повноважень.
4. Які договірні чи позадоговірні відносини порушені?
5. Визначити деліктні відносини.
6. Зробити висновки, дати відповіді на поставлені питання у юридичній задачі

